

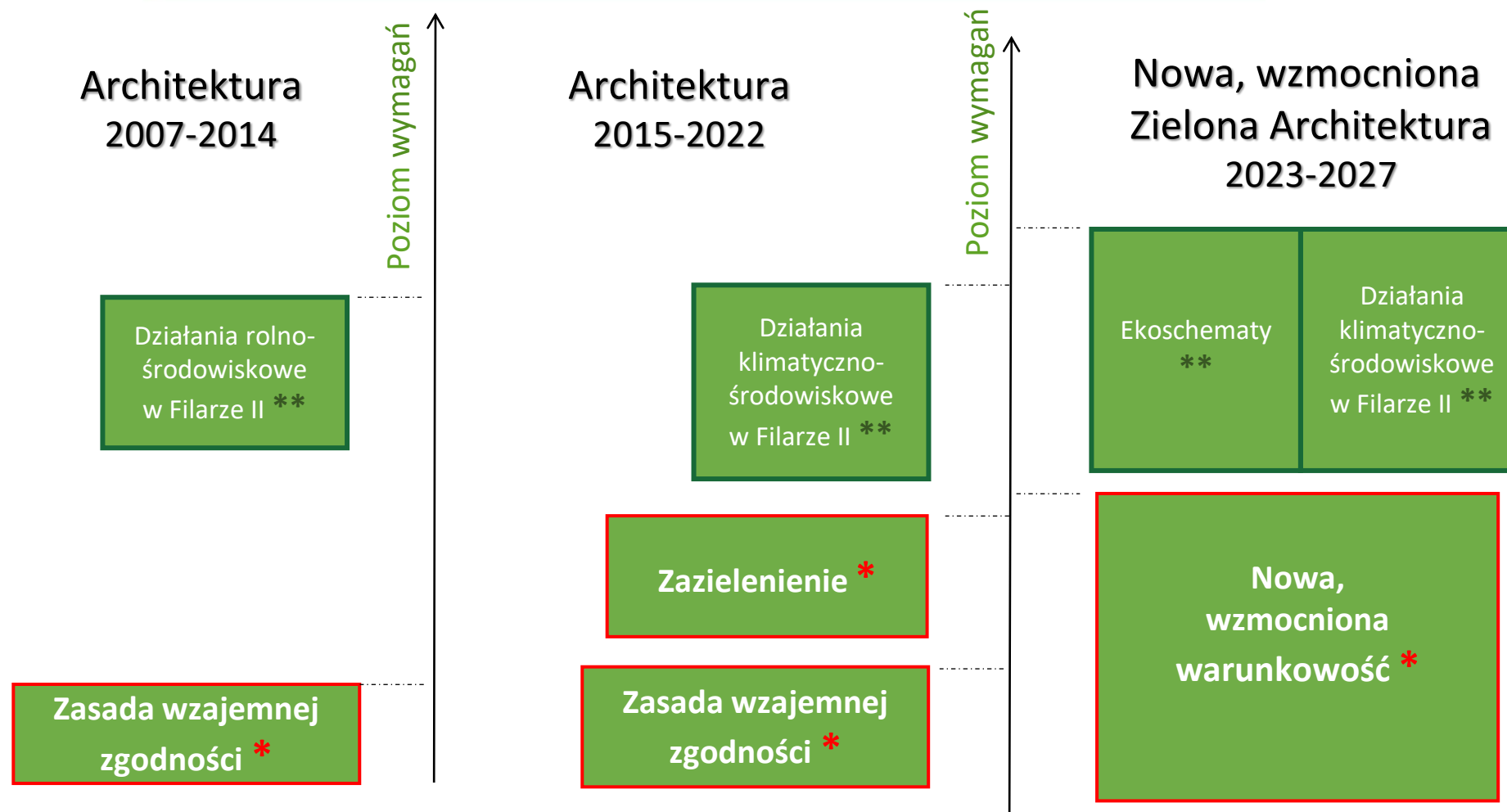

Warunkowość

w systemie płatności bezpośrednich

Departament Płatności Bezpośrednich
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Schemat Zielonej Architektury WPR

* Obowiązkowe dla rolników ** Dobrowolne dla rolników

Warunkowość

Warunkowość - podstawowy, obowiązkowy element nowej Zielonej Architektury

- Kładzie większy nacisk na kwestie środowiskowe i klimatyczne.
- Łączy wymogi zazielenienia i zasady wzajemnej zgodności.
- **Obejmuje normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska – normy GAEC i podstawowe wymogi w zakresie zarządzania – wymogi SMR.**
- **Stanowi bazę do określenia wymagań dla dodatkowo płatnych, dobrowolnych działań** takich jak: ekoschematy, działania rolno-środowiskowo-klimatyczne, i in.

Obowiązek stosowania warunkowości

System warunkowości uzależnia otrzymanie:

- płatności bezpośrednich (w tym ekoschematów)
- płatności rolno-środowisko-klimatycznych
- płatności ekologicznych
- premii z tytułu zalesień, zadrzewień lub systemów rolno-leśnych
- płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW)

w pełnej wysokości od zapewnienia przez rolników zgodności z podstawowymi normami dotyczącymi środowiska, zmiany klimatu, zdrowia publicznego, zdrowia roślin i dobrostanu zwierząt.

Obowiązek stosowania warunkowości

- Dotyczy wszystkich gospodarstw, w tym gospodarstw małych (niezależnie od powierzchni) i z produkcją ekologiczną.
- Wyłączenia dotyczą jedynie normy GAEC 7 dotyczącej zmianowania i dywersyfikacji upraw oraz części normy GAEC 8 w zakresie minimalnego udziału powierzchni gruntów ornych wykorzystywanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne.

Krajowe podstawy prawne

- Ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. 412) [art. 56 – GAEC 1 i GAEC 9, art. 169 pkt 4 – GAEC 2]
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie norm oraz szczegółowych warunków ich stosowania (Dz. U. poz. 478) [GAEC 3 – GAEC 9]
- Obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wykazu wymogów podstawowych z uwzględnieniem przepisów krajowych wdrażających przepisy Unii Europejskiej [SMR 1 – SMR 11]

Wykaz norm GAEC

Norma GAEC 1: Utrzymywanie trwałych użytków zielonych w oparciu o stosunek powierzchni trwałych użytków zielonych do powierzchni użytków rolnych na poziomie krajowym

Norma GAEC 2: Ochrona terenów podmokłych i torfowisk

Norma GAEC 3: Zakaz wypalania gruntów rolnych

Norma GAEC 4: Ustanowienie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych

Norma GAEC 5: Zarządzanie orką w celu zmniejszenia ryzyka degradacji i erozji gleby, w tym uwzględnianie nachylenia terenu

Norma GAEC 6: Minimalna pokrywa glebowa w najwrażliwszych okresach

Norma GAEC 7: Zmianowanie i dywersyfikacja upraw na gruntach ornych

Norma GAEC 8: Utrzymywanie elementów i obszarów nieprodukcyjnych

Norma GAEC 9: Zakaz przekształcania i zaorywania trwałych użytków zielonych wyznaczonych jako cenne na obszarach Natura 2000

GAEC 1

➤ Norma dotycząca klimatu i środowiska, główny cel: zachowanie zasobów węgla

GAEC 1. Utrzymywanie TUZ w oparciu o stosunek powierzchni TUZ do powierzchni UR na poziomie krajowym. Wskaźnik ten nie zmniejsza się o więcej niż 5% w porównaniu z rokiem referencyjnym 2018 [*Norma analogiczna do wymogu zazielenienia*]. Wskaźnik referencyjny za 2018 r. wynosi 18,33%.

W przypadku zmniejszenia wskaźnika TUZ o więcej niż 5%:

- przekształcanie TUZ jest niedopuszczalne
- określone rolnicy, którzy są w posiadaniu gruntów, które powstały w wyniku przekształcenia TUZ, są obowiązani do przywrócenia określonego odsetka tych przekształconych TUZ lub ustanowienia jako TUZ innego obszaru odpowiadającego temu odsetkowi, nie później niż do 31 maja następnego roku, lecz nie później niż do dnia złożenia kolejnego wniosku
- zasady przywrócenia TUZ lub ich ustanowienia na innym obszarze będą określone w odrębnym rozporządzeniu

GAEC 2

- Norma dotycząca klimatu i środowiska, główny cel: ochrona gleb bogatych w węgiel

[Nowa norma] GAEC 2. Ochrona terenów podmokłych i torfowisk **od 2025 r.** Zakaz przekształcania i zaorywania wyznaczonych obszarów podmokłych i torfowisk

GAEC 3

- Norma dotycząca klimatu i środowiska, główny cel: utrzymanie materii organicznej gleby

GAEC 3. Zakaz wypalania użytków rolnych. Dopuszcza się punktowe wypalanie roślin, części roślin lub resztek poźniwnych ze względów związanych ze zdrowiem roślin.

[Norma bez zmian]

GAEC 4

- Norma dotycząca klimatu i środowiska, główny cel: ochrona woda przed zanieczyszczeniem

GAEC 4. Ustanowienie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych Zakaz stosowania nawozów oraz środków ochrony roślin w odległości do 3 m od:

- 1) brzegu jezior i pozostałych zbiorników wodnych
- 2) brzegu cieków naturalnych
- 3) brzegu rowów, z wyłączeniem rowów o szerokości do 5 m liczonej na wysokości górnej krawędzi brzegu rowu
- 4) brzegu kanałów
- 5) ujęć wody, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów Prawa wodnego
- 6) obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego

[Norma zmieniona]

GAEC 5

➤ Norma dotycząca klimatu i środowiska, główny cel: ograniczenie erozji gleby

GAEC 5: Zarządzanie orką na stokach

Gruntów ornych położonych na stokach o nachyleniu **co najmniej 14%**:

- nie wykorzystuje się pod uprawę roślin wymagających utrzymywania redlin wzdłuż stoku;
- nie utrzymuje się jako ugór czarny co najmniej **od dnia 1 listopada do dnia 15 lutego**.

Na gruntach ornych położonych na stokach o nachyleniu co najmniej 14%, wykorzystywanych pod uprawę roślin wieloletnich, oraz **na plantacjach drzew owocowych** położonych na takich stokach utrzymuje się w międzyrzędziach okrywę roślinną lub ściółkę.

[Norma zmieniona]

GAEC 6

- Norma dotycząca klimatu i środowiska, główny cel: ochrona gleby w najwrażliwszych okresach

GAEC 6: Minimalna pokrywa glebowa w najwrażliwszych okresach

Okrywę ochronną gleby (okrywa roślinna, ściernisko, resztki poźniwne, mulcz) utrzymuje się **w całym kraju** co najmniej od dnia 1 listopada do dnia 15 lutego:

- na powierzchni **co najmniej 80% gruntów ornych** w gospodarstwie;
- w międzyrzędziach na plantacjach drzew owocowych.

[Norma zmieniona]

GAEC 7

- Norma dotycząca klimatu i środowiska, główny cel: zachowanie potencjału gleby
GAEC 7. Zmianowanie i dywersyfikacja upraw na gruntach ornych

[Norma zmieniona wobec zazielenienia w zakresie dywersyfikacji upraw i nowa w zakresie zmianowania upraw]

W roku 2023: derogacja od wdrożenia normy – zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) 2022/1317

- Wyłączenie gospodarstw:
 - w których więcej niż 75% powierzchni gruntów ornych jest wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych, lub ugorowanych, lub wykorzystywanych do uprawy roślin bobowatych, lub
 - w których więcej niż 75% powierzchni użytków rolnych jest trwałymi użytkami zielonymi lub wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych, lub
 - o powierzchni gruntów ornych do 10 ha, lub
 - w których jest prowadzona produkcja ekologiczna (wyłączenie dotyczy gruntów, na których jest prowadzona taka produkcja; wyłączenie jest prawem rolnika, a nie obowiązkiem).

GAEC 7

GAEC 7. Zmianowanie i dywersyfikacja upraw na GO

Za uprawę uznaje się:

- rodzaj roślin;
- formę jarą i ozimą tego samego rodzaju roślin;
- gatunek roślin z rodzin:
 - kapustowatych (*Brassicaceae*),
 - psiankowatych (*Solanaceae*),
 - dyniowatych (*Cucurbitaceae*);
- grunt ugorowany;
- trawy lub inne zielne rośliny pastewne.

Rodzina, rodzaj i gatunek roślin - zgodnie z klasyfikacją botaniczną

[Definicja uprawy taka jak w zazielenieniu]

GAEC 7

GAEC 7. Zmianowanie i dywersyfikacja upraw na GO

Dywersyfikacja: co najmniej 3 różne uprawy w gospodarstwie, przy czym uprawa o największej powierzchni nie może zajmować więcej niż 65% GO, a 2 uprawy o największej powierzchni nie mogą łącznie zajmować więcej niż 90% GO.

GAEC 7

GAEC 7. Zmianowanie i dywersyfikacja upraw na GO

Zmianowanie: na powierzchni:

- **co najmniej 40% GO** w gospodarstwie jest prowadzona **inna uprawa** w plonie głównym **w porównaniu z rokiem poprzednim;**
- **wszystkich GO** w gospodarstwie **taka sama uprawa** w plonie głównym **nie jest prowadzona dłużej niż 3 lata.**

Zmianowanie upraw uznaje się za spełnione, jeżeli na danej powierzchni:

- w uprawę w plonie głównym zostanie wprowadzona wsiewka i utrzymana co najmniej do wysiewu kolejnej uprawy w plonie głównym lub przez co najmniej 8 tygodni od dnia zbioru uprawy w plonie głównym (oświadczenie – dzień zbioru uprawy głównej) lub
- po zbiorze uprawy w plonie głównym zostanie wprowadzony:
 - międzyplon ozimy utworzony przez wysiew co najmniej jednego gatunku roślin i tworzący okrywą roślinną co najmniej od dnia 1 listopada do dnia 15 lutego, przy czym po dniu 15 listopada dopuszcza się mulczowanie tych międzyplonów, lub
 - międzyplon ścierniskowy utworzony przez wysiew co najmniej jednego gatunku roślin w okresie od dnia 1 lipca do dnia 20 sierpnia, i utrzymany co najmniej do dnia 15 października, a w przypadku złożenia oświadczenia o dniu wysiewu – przez okres co najmniej 8 tygodni od dnia.

GAEC 7

GAEC 7. Zmianowanie i dywersyfikacja upraw na GO

Zmianowanie upraw nie obowiązuje w przypadku upraw w plonie głównym korzystnie wpływających na poprawę i zachowanie potencjału gleby:

- gruntów ugorowanych,
- roślin bobowatych,
- traw lub innych zielnych roślin pastewnych,
- mieszanek roślin bobowatych drobnonasiennych z trawami, oraz
- upraw wieloletnich.

GAEC 8

- **Norma dotycząca klimatu i środowiska, główny cel: poprawa różnorodności biologicznej na terenie gospodarstw rolnych**
 - **Zachowanie elementów krajobrazu**
 - **Zakaz przycinania żywopłotów i drzew podczas okresu lęgowego ptaków oraz okresu wychowu młodych**

Na użytkach rolnych będących w posiadaniu rolnika:

- nie niszczy się:
 - drzew będących pomnikami przyrody,
 - rowów, których szerokość nie przekracza 2 m,
 - oczek wodnych o powierzchni mniejszej niż 100 m²,
- nie przycina się drzew i żywopłotów w okresie od dnia 15 kwietnia do dnia 31 lipca, z wyłączeniem:
 - wierzb
 - drzew owocowych
 - gatunków drzew, których uprawa stanowi zagajnik o krótkiej rotacji

[Normy bez zmian]

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

[Norma zmieniona wobec obowiązku utrzymania obszarów proekologicznych EFA w ramach zazielenienia]

Wyłączenie gospodarstw:

- w których więcej niż 75% powierzchni gruntów ornych jest wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych, lub ugorowanych, lub wykorzystywanych do uprawy roślin bobowatych, lub
- w których więcej niż 75% powierzchni użytków rolnych jest trwałymi użytkami zielonymi lub wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych, lub
- o powierzchni gruntów ornych do 10 ha.

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne:
 - **co najmniej 4% powierzchni GO** przeznacza się na **obszary lub obiekty nieprodukcyjne**
 - w przypadku gdy **co najmniej 4% powierzchni GO** obejmują **międzyplony ścierniskowe lub ozime lub wsiewki lub rośliny bobowate, uprawiane bez środków ochrony roślin** – **minimalny udział powierzchni GO przeznaczony na obszary lub obiekty nieprodukcyjne wynosi co najmniej 3% powierzchni GO.**

Do wyliczenia powierzchni ww. obszarów i obiektów wykorzystuje się współczynniki konwersji i ważenia.

W roku 2023 PL skorzystała z derogacji od obowiązku ugorowania gruntów w ramach normy GAEC 8 (można prowadzić produkcję z wyjątkiem kukurydzy, soi i zagajników o krótkim okresie rotacji).

Współczynniki przekształcenia (konwersji) i ważenia

Element (m ² lub m.b. lub drzewo)	Współczynnik przekształcenia	Współczynnik ważenia	Powierzchnia po zastos. obu współczynników
grunty ugorowane z roślinami miododajnymi	Nie dotyczy	1,5	1,5 m ²
grunty ugorowane inne niż z roślinami miododajnymi	Nie dotyczy	1	1 m ²
żywoploty i pasy gruntów zadrzewione	5	2	10 m ²
zadrzewienia liniowe	5	2	10 m ²
pojedyncze drzewa	20	1,5	30 m ²
rowy	5	2	10 m ²
zagajniki śródpolne	Nie dotyczy	1,5	1,5 m ²
oczka wodne	Nie dotyczy	1,5	1,5 m ²
miedze śródpolne i strefy buforowe	6	1,5	9 m ²
pasy gruntów wzdłuż obrzeży lasu	6	1,5	9 m ²
międzyplony ścierniskowe lub ozime lub wsiewki	Nie dotyczy	0,3	0,3 m ²
rośliny bobowate	Nie dotyczy	1	1 m ²

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

Obszary lub obiekty nieprodukcyjne:

- elementy krajobrazu objęte obowiązkiem zachowania (drzewa będące pomnikami przyrody, rowy, których szerokość nie przekracza 2 m, oczka wodne o powierzchni mniejszej niż 100 m²)
- grunty ugorowane, na których nie są stosowane środki ochrony roślin oraz nie jest prowadzona produkcja rolna, w tym wypas i koszenie, w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 lipca;

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

Obszary lub obiekty nieprodukcyjne:

- grunty ugorowane z roślinami miododajnymi, na których nie są stosowane środki ochrony roślin oraz nie jest prowadzona produkcja rolna, w tym wypas i koszenie, z wyjątkiem prowadzenia pasiek, w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 sierpnia, na których wysiano:
 - a) co najmniej jeden gatunek roślin miododajnych z gatunków określonych w wykazie nr 1, lub
 - b) mieszankę składającą się co najmniej z dwóch gatunków roślin miododajnych z gatunków określonych w wykazie, przy czym mieszanka ta obejmuje co najmniej jeden gatunek roślin miododajnych z gatunków określonych w wykazie nr 1, a gatunki roślin miododajnych z gatunków określonych w wykazie nr 2 nie są dominujące w tej mieszance, lub
 - c) gatunek lub mieszankę, o których mowa w lit. a lub b, w mieszance z trawami lub innymi zielnymi roślinami pastewnymi, a te trawy lub inne zielne rośliny pastewne nie są dominujące w tej mieszance;

GAEC 8

Wykaz gatunków roślin miododajnych

Wykaz nr 1

- 1) bodziszki (*Geranium* spp.);
- 2) chabry (*Centaurea* spp.);
- 3) czarnuszki (*Nigella* spp.);
- 4) cząber ogrodowy (*Satureja hortensis* L.);
- 5) czyściec prosty (*Stachys recta* L.);
- 6) dzielżan jesienny (*Helenium autumnale* L.);
- 7) kłosowce (*Agastache* spp.);
- 8) kocimiętki (*Nepeta* spp.);
- 9) kolendra siewna (*Coriandrum sativum* L.);
- 10) kosmos pierzastolistny (*Cosmos bipinnatus* Cav.);
- 11) krwawnica pospolita (*Lythrum salicaria* L.);
- 12) lebidka pospolita (*Origanum vulgare* L.);
- 13) lubczyk ogrodowy (*Levisticum officinale* Koch);
- 14) tyszczec wiechowaty (*Gypsophila paniculata* Fisch.);

GAEC 8

Wykaz gatunków roślin miododajnych

Wykaz nr 1

- 15) marzymięta grzebieniasta (orzęsona) (*Elsholtzia ciliata* (Thunb.) Hyl.);
- 16) mierznicza czarna (*Ballota nigra* L.);
- 17) mikołajek płaskolistny (*Eryngium planum* L.);
- 18) ogórecznik lekarski (*Borago officinalis* L.);
- 19) ostropest plamisty (*Silybum marianum* (L.) Gaertn.);
- 20) ożanka nierównoząbkowa (*Teucrium scorodonia* L.);
- 21) przegorzany (*Echinops* spp.);
- 22) pszczelnik mołdawski (*Dracocephalum moldavicum* L.);
- 23) rezedy (*Reseda* spp.);
- 24) rukiew siewna (*Eruca sativa* DC.);
- 25) serdecznik pospolity (*Leonurus cardiaca* L.);
- 26) stulisz sztywny (*Sisymbrium strictissimum* L.);
- 27) szałwie (*Salvia* spp.) z wyłączeniem szałwi błyszczącej (*S. splendens* Sello);
- 28) szanta zwyczajna (*Marrubium vulgare* L.);

GAEC 8

Wykaz gatunków roślin miododajnych

Wykaz nr 1

- 29)ślaz zygmarek (*Malva alcea* L.);
- 30)ślazówka turyngska (*Lavatera thuringiaca* L.);
- 31)świerzbica polna (*Knautia arvensis* (L.) Coult.);
- 32)trędownik bulwiasty (*Scrophularia nodosa* L.);
- 33)werbena krzaczasta (*Verbena hastata* L.);
- 34)wielosił błękitny (*Polemonium coeruleum* L.);
- 35)wierzbówka kiprzyca (*Chamaenerion angustifolium* (L.) Scop.);
- 36)żeleźniak pospolity (*Phlomis tuberosa* L.);
- 37)żmijowiec grecki (*Echium creticum* S.S.);
- 38)żywokost lekarski (*Symphytum officinale* L.).

GAEC 8

Wykaz gatunków roślin miododajnych

Wykaz nr 2

- 1) facelia błękitna (*Phacelia tanacetifolia* Benth.);
- 2) gorczyca jasna (*Sinapis alba* L.);
- 3) gryka zwyczajna (*Fagopyrum esculentum* Moench);
- 4) komonica zwyczajna (*Lotus corniculatus* L.);
- 5) koniczyny (*Trifolium spp.*) z wyłączeniem koniczyny odstającej (*Trifolium patens* Schreb.);
- 6) lucerny (*Medicago spp.*);
- 7) nostrzyk biały (*Melilotus albus* Med.);
- 8) rzodkiew oleista (*Raphanus sativus var. oleiformis* Pers.);
- 9) słonecznik zwyczajny (*Helianthus annuus* L.);
- 10) sparceta piaskowa (*Onobrychis arenaria* (Kit.) DC.);
- 11) sparceta siewna (*Onobrychis viciifolia* Scop.);
- 12) wyka kosmata (*Vicia villosa* Roth.).

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

Obszary lub obiekty nieprodukcyjne:

- żywopłoty lub pasy gruntów zadrzewionych, które nie stanowią części lasu, przy czym do spełnienia normy bierze się pod uwagę nie więcej niż 10 m szerokości;
- zadrzewienia liniowe, które nie stanowią części lasu, obejmujące drzewa o średnicy korony nie mniejszej niż 4 m, a odległość między koronami drzew nie przekracza 5 m;
- pojedyncze drzewa o średnicy korony nie mniejszej niż 4 m;
- zagajniki śródpolne, które nie stanowią części lasu, obejmujące drzewa, krzewy lub kamienie, o powierzchni nie większej niż 0,5 ha;

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

Obszary lub obiekty nieprodukcyjne:

- rowy, w tym otwarte ciek wodne służące do nawadniania lub odwadniania, z wyłączeniem kanałów wykonanych z betonu, przy czym do spełnienia normy bierze się pod uwagę nie więcej niż 10 m szerokości;
- oczka wodne, inne niż zbiorniki z betonu lub tworzywa sztucznego, o maksymalnej powierzchni wynoszącej 1 ha, przy czym do spełnienia normy bierze się pod uwagę nie więcej niż 0,5 ha tego oczka; w przypadku gdy oczko wodne otacza roślinność nadbrzeżna, obszar z tą roślinnością jest wliczany do powierzchni oczka wodnego;

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

Obszary lub obiekty nieprodukcyjne:

- miedze śródpolne i strefy buforowe, w tym strefy buforowe w ramach normy GAEC 4:
 - a) na których nie jest prowadzona produkcja rolna, w tym wypas i koszenie, z wyjątkiem wypasu i koszenia w okresie od dnia 1 sierpnia do dnia 31 grudnia, oraz
 - b) które mają szerokość nie mniejszą niż 1 m, przy czym do spełnienia normy bierze się pod uwagę nie więcej niż 20 m szerokości, oraz
 - c) które różnią się od użytków rolnych, do których przylegają – w przypadku stref buforowych położonych na trwałych użytkach zielonych, oraz
 - d) które obejmują roślinność nadbrzeżną – w przypadku położenia wzdłuż cieków wodnych i występowania roślinności nadbrzeżnej;

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

Obszary lub obiekty nieprodukcyjne:

- pasy gruntów wzdłuż obrzeży lasu:
 - a) na których nie są stosowane środki ochrony roślin oraz nie jest prowadzona produkcja rolna, w tym wypas i koszenie, z wyjątkiem wypasu i koszenia w okresie od dnia 1 sierpnia do dnia 31 grudnia, oraz
 - b) o szerokości nie mniejszej niż 1 m, przy czym do spełnienia normy bierze się pod uwagę nie więcej niż 20 m szerokości.

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

Międzyplony ścierniskowe:

- a) utworzone przez wysiew co najmniej jednego gatunku roślin w okresie od dnia 1 lipca do dnia 20 sierpnia,
- b) utrzymane co najmniej do dnia 15 października, a w przypadku gdy rolnik w terminie 7 dni od dnia wysiewu, o którym mowa lit. a, złożył do kierownika biura powiatowego Agencji oświadczenie, w którym wskazał ten dzień – przez okres co najmniej 8 tygodni od dnia wysiewu,
- c) uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin od wysiewu przez okres ich utrzymania określony w lit. b,
- d) nieutrzymywane jako uprawa w plonie głównym na tej samej działce rolnej w roku następującym po wysiewie, o którym mowa lit. a.

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

Mięczyplony ozime:

- a) utworzone przez wysiew co najmniej jednego gatunku roślin i tworzące okrywą roślinną co najmniej od dnia 1 listopada danego roku do dnia 15 lutego kolejnego roku, przy czym po dniu 15 listopada dopuszcza się ich mulczowanie,
- b) uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin od wysiewu do dnia 15 lutego kolejnego roku,
- c) nieutrzymywane jako uprawa w plonie głównym na tej samej działce rolnej w roku następującym po wysiewie, o którym mowa lit. a.

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

Wsiewki w uprawę w plonie głównym:

- a) utrzymywane co najmniej do wysiewu kolejnej uprawy w plonie głównym lub przez co najmniej 8 tygodni od dnia zbioru uprawy w plonie głównym, wskazanego w oświadczeniu złożonym do kierownika biura powiatowego Agencji w terminie 7 dni od tego dnia,
- b) uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin przez okres ich utrzymania określony w lit. a.

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

Rośliny bobowate drobnonasienne lub bobowate grubonasienne:

- a) z gatunków określonych w poniższym wykazie, uprawianych w plonie głównym,
- b) uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin.

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

Wykaz roślin bobowatych drobnonasiennych i bobowatych grubonasiennych uprawianych w plonie głównym:

- 1) bób (*Vicia faba major* L.);
- 2) bobik (*Vicia faba minor* L.);
- 3) ciecierzycyca (*Cicer*);
- 4) sparceta siewna (*Onobrychis viciifolia* Scop.);
- 5) fasola wielokwiatowa (*Phaseolus coccineus* L.);
- 6) fasola zwykła (*Phaseolus vulgaris* L.);
- 7) groch siewny (*Pisum sativum* L. (partim));
- 8) groch siewny cukrowy (*Pisum sativum* L. (partim));
- 9) komonica zwyczajna (*Lotus corniculatus* L.);
- 10) koniczyna biała (*Trifolium repens* L.);
- 11) koniczyna białoróżowa (*Trifolium hybridum* L.);
- 12) koniczyna czerwona (*Trifolium pratense* L.);
- 13) koniczyna krwistoczerwona (*Trifolium incarnatum* L.);
- 14) koniczyna perska (*Trifolium resupinatum* L.);

GAEC 8

- **Minimalny udział powierzchni GO** wykorzystanych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

Wykaz roślin bobowatych drobnonasiennych i bobowatych grubonasiennych uprawianych w plonie głównym:

- 15) lędźwian (*Lathyrus* L.);
- 16) łąbin biały (*Lupinus albus* L.);
- 17) łąbin wąskolistny (*Lupinus angustifolius* L.);
- 18) łąbin żółty (*Lupinus luteus* L.);
- 19) lucerna chmielowa (*Medicago lupulina* L.);
- 20) lucerna mieszańcowa (*Medicago x varia* T. Martyn);
- 21) lucerna siewna (*Medicago sativa* L.);
- 22) nostrzyk biały (*Melilotus albus*);
- 23) peluszka (*Pisum arvense* L.);
- 24) seradela uprawna (*Ornithopus sativus* Brot.);
- 25) soczewica jadalna (*Lens culinaris* Medik.);
- 26) soja zwyczajna (*Glycine max* (L.) Merrill);
- 27) wyka kosmata (*Vicia villosa* Roth.);
- 28) wyka siewna (*Vicia sativa* L.).

GAEC – ekoschematy – PRŚK: międzyplony, wsiewki

Jednocześnie na tej samej powierzchni:

- międzyplony ozime lub międzyplony ścierniskowe lub wsiewki mogą być uznane na potrzeby normy GAEC 6 lub GAEC 7 lub GAEC 8
- międzyplony ozime lub wsiewki realizujące normy GAEC 6 lub GAEC 7 lub GAEC 8 mogą być uznane do praktyki Międzyplony ozime/wsiewki śródplonowe
- międzyplony ozime realizujące normy GAEC 6 lub GAEC 7 lub GAEC 8 mogą być uznane do Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone lub Pakietu 2. Ochrona gleb i wód, Wariantu 2.1. Międzyplony w ramach PRŚK PROW 2014-2020

pod warunkiem, że wymogi odpowiednio danej normy, praktyki ekoschematu i danego pakietu są spełnione.

GAEC 9

➤ Norma dotycząca klimatu i środowiska, główny cel: ochrona siedlisk i gatunków

GAEC 9 Zakaz przekształcania lub zaorywania TUZ wyznaczonych jako cenne na obszarach Natura 2000

- Nie przekształca się i nie zaoruje się TUZ wyznaczonych jako cenne, a także obszarów ponownie przekształconych w TUZ.
- Rolnik, który wbrew zakazowi przekształcił lub zaorał TUZ cenne, jest obowiązany do ponownego przekształcenia tego obszaru w TUZ nie później niż do dnia 31 maja roku następnego, ale nie później niż do dnia złożenia kolejnego wniosku.

[Norma stanowi kontynuację wymogu zazielenienia]

Wykaz wymogów podstawowych w zakresie zarządzania (SMR)

SMR 1: Kontrola pozwoleń

SMR 2: Ochrona wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego

SMR 3: Ochrona dzikiego ptactwa

SMR 4: Ochrona siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory

SMR 5: Bezpieczeństwo żywności i pasz

SMR 6: Zdrowie zwierząt

SMR 7: Zdrowotność roślin

SMR 8: Zrównoważone stosowanie pestycydów

SMR 9: Dobrostan cieląt

SMR 10: Dobrostan świń

SMR 11: Dobrostan zwierząt hodowlanych

SMR 1

➤ Wymogi dotyczące klimatu i środowiska, główna tematyka: woda

Kontrola pozwoleń

- Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na **usługę wodną obejmującą pobór wód powierzchniowych lub wód podziemnych** do nawadniania gruntów lub upraw, **a także na potrzeby działalności rolniczej** w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 333), w ilości średniorocznie większej niż 5 m³ na dobę.
- **Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na rolnicze wykorzystanie ścieków, jeżeli ich łączna ilość jest większa niż 5 m³ na dobę.**

[Wymogi zmienione wobec normy w ramach zasady wzajemnej zgodności]

SMR 2

➤ Wymogi dotyczące klimatu i środowiska, główna tematyka: woda

Ochrona wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego

- Wymogi wynikające z Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2023 r. w sprawie Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu (Dz. U. 2023 r. poz. 244)

[Wymogi częściowo zmienione wobec wymogów w ramach zasady wzajemnej zgodności ze względu na zmianę Programu działań]

SMR 2

W związku ze zmianami w Programie działań, w wymogach SMR 2 zmiany obejmują:

- możliwość zastosowania elastycznego wiosennego terminu nawożenia
Jako termin rozpoczęcia stosowania nawozów azotowych mineralnych oraz płynnych i stałych nawozów naturalnych proponuje się datę przejścia średniej dobowej temperatury powietrza przez próg: 3°C - dla roślin ozimych oraz 5°C - dla pozostałych roślin. Jako przejście przez próg danej temperatury należy wskazać średnią z 5 dni następujących po sobie.
- aktualizację wskaźników produkcji nawozów naturalnych i zawartego w nich azotu
Zaproponowano uzupełnienie o gatunki zwierząt wcześniej nieujętych w Programie działań (np.: alpaki, lamy i muły) oraz uwzględnienie otwartego systemu utrzymania zwierząt.
- dodanie równoważników nawozowych dla ścieków i osadów ściekowych (tabela 11).

SMR 3 i SMR 4

➤ Wymogi dotyczące klimatu i środowiska, główna tematyka: różnorodność biologiczna i krajobraz (ochrona i jakość)

Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa – **przestrzeganie wymogów PZO i PO**

- Na obszarach Natura 2000 rolnicy zobowiązani są do przestrzegania wymogów obligatoryjnych wynikających z planów zadań ochronnych (PZO) lub planów ochrony (PO) w zakresie dotyczącym typów siedlisk przyrodniczych, gatunków zwierząt i roślin objętych ochroną lub w zakresie dotyczącym gatunków ptaków objętych ochroną, np. poprzez ekstensywne użytkowanie TUZ.
- Zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000.

[Wymogi bez zmian]

SMR 5

- **Wymogi dotyczące zdrowia publicznego i zdrowia roślin, główna tematyka: bezpieczeństwo żywności**

Bezpieczeństwo żywności i pasz

- Wymogi mające na celu zapewnienie, że żywność jest bezpieczna dla ludzi, a pasza – bezpieczna dla zwierząt (czysta, nie przenosząca chorób, wyprodukowana przy właściwym stosowaniu produktów leczniczych weterynaryjnych i środków ochrony roślin, właściwie przechowywana)

[Wymogi bez zmian]

SMR 6

- **Wymogi dotyczące zdrowia publicznego i zdrowia roślin, główna tematyka: bezpieczeństwo żywności**

Zdrowie zwierząt

- Zakaz stosowania w gospodarstwach hodowlanych niektórych związków o działaniu hormonalnym, tyreostatycznym i beta agonistycznym

[Wymogi bez zmian]

SMR 7

- **Wymogi dotyczące zdrowia publicznego i zdrowia roślin, główna tematyka: środki ochrony roślin**

Zdrowotność roślin

- Wymogi w obszarze zdrowia publicznego i zdrowia roślin w odniesieniu do środków ochrony roślin (śor tylko dopuszczone do obrotu, stosowane tylko zgodnie z etykietą, sprzętem sprawnym technicznie, przez osobę przeszkoloną, obowiązek prowadzenia ewidencji zabiegów stosowania śor)

[Wymogi bez zmian]

SMR 8

➤ **Wymogi dotyczące zdrowia publicznego i zdrowia roślin, główna tematyka: środki ochrony roślin**
Zrównoważone stosowanie pestycydów

- W całym kraju: Wymogi dotyczące zrównoważonego stosowania pestycydów (dotyczące stosowania środków przeznaczonych dla użytkowników profesjonalnych (szkolenia), sprawnym sprzętem, środków przechowywane i unieszkodliwiane w sposób zgodny z etykietą i bezpieczny; postępowanie z opakowaniami zgodne z etykietą, opakowania nie mogą być używane ponownie; ciecz użytkowa sporządzona w sposób ograniczający ryzyko skażenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz gruntu)
- Na terenie parku narodowego lub rezerwatu przyrody, którego obszar pokrywa się z obszarem Natura 2000: nie wolno stosować chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin na terenie parków narodowych i rezerwatów przyrody z wyłączeniem obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystania
- Na obszarze Natura 2000: przestrzega się wymagań obligatoryjnych wynikających z planów zadań ochronnych (PZO) albo planów ochrony (PO) w zakresie dotyczącym stosowania środków ochrony roślin
- Na obszarach dorzeczy: na obszarach chronionych (wód powierzchniowych, z których jest pobierana woda przeznaczona do spożycia przez ludzi, oraz istotnych dla ochrony siedlisk lub gatunków): wymagania dotyczące stosowania środków, wskazane w planach gospodarowania wodami

[Wymogi nowe]

SMR 9, 10, 11

➤ Wymogi dotyczące dobrostanu zwierząt

Dobrostan zwierząt

- Minimalne normy ochrony cieląt
- Minimalne normy ochrony świń
- Normy ochrony zwierząt hodowlanych

[Wymogi bez zmian]

Dziękuję za uwagę

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
Materiał opracowany przez Departament Płatności Bezpośrednich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi